

Ni Pangulong Thomas S. Monson

Nabanhaw Sia!

*Ang wala'y unod nga lulubngan sadtong nahauna nga aga sang Pagkabanhaw amo ang sabat sa pamangkot ni Job,
"Kon ang tawo mapatay, mabuhi pa bala sia?"*

Nangin talalupangdon ini nga sesyon (sang komprensya). Sa tanan nga mga nagpasakop tubtob karon sa pulong ukon musika, bilang Pangulo sang Simbahan, luyag ko maghambal sa inyo sini nga tion sang duha gid lang ka mga tinaga, nga nakilal-an bilang ang duha ka pinakaimportante nga mga tinaga sa lengguahen nga Ingles. Kay Sister Cheryl Lant kag sa iya mga manuglaygay, sa choir, sa mga musikero, sa mga manughambal, inang mga tinaga amo ang "Salamat."

Madamo nga tinuig ang nagligad, samtang yara sa London, England, nagbisita ako sa bantog nga Tate art gallery. Ang mga obra nanday Gainsborough, Rembrandt, Constable, kag iban pa nga kilala nga mga pintor na-display sa madamo nga mga hulot. Nagdayaw gid ako sa ila katahum kag ginkilala ang kamsapoton nga ginkinahanglan agud

mahimo ining mga obra-maestra. Pero nahamtang sa isa ka di-hilmunon nga lugar sa ikatlo nga panalagan, amo ang isa ka ginpinta nga larawan nga wala lang nagkuha sang akon igtalupangod kundi nagbihag man sang akon tagipusuon. Ang pintor, si Frank Bramley, nagpinta sang isa ka hayob-hayob nga nagaatubang sa mabalod nga dagat. Duha ka mga babayi, ang iloy kag ang asawa sang wala makapauli nga manginisda, nagbantay kag naghulat sing bug-os nga gab-i sa iya pagbalik. Karon, nagligad na ang gab-i, kag nahangpan nila nga nadula sia sa dagat kag indi na magbalik. Nga nagaluhod sa kilid sang iya ugangan, ang iya ulo nagaulon sa sabak sang mas gulang nga babayi, ang bataon nga asawa nagtagngis sa kalisod. Ang naupos nga kandila sa kilid sang bintana nagsugid sining wala'y kapuslanan nga pagbantay.

Nahangpan ko ang kasakit nga nabatyagan sang bataon nga babayi; nabatyagan ko ang iya kalisod. Ang makatalandog nga kaathag sang tigulo nga ginhataq sang pintor sa iya obra nagsugid sang masubo nga istorya. Ini nagasiling, *Isa ka Wala'y Paglaum nga Kaagabon*.

O, daw ano ang handum sang bataon nga babayi sa kasulhay, bisan pa sa katumanan, sang "Requiem" ni Robert Louis Stevenson:

*Nakaabot na gikan sa dagat ang marinero,
Kag ang mangangayam gikan sa pukatod.¹*

Sa tanan nga mga kamatuoran sining kabuhi, wala na sang mas pat-od pa sangsa iya sini katapusan. Ang kamatayon nagaabot sa tanan; amo ini ang aton "tanang panublion; sarang ini magkuha sang iya [mga] biktim sa pagkalapsag ukon pagkalamharon, [sarang ini magbisita] sa pinakaali nga tion sang kabuhi, ukon ang pagkatabo sini sarang maastrasar tubtob ang mga buhok sa ulo magpuluti na bangud sang kati-gulangon; ayhan ini matabo bangud sang aksidente ukon balatian, ... ukon ... paagi sa natural nga mga rason; pero pat-od gid nga magaabot ini."² Sa indi malikawan nagakahuluhan ini sing masakit nga pagkautod sang pag-inupdanay kag, labi na gid kon lamharon, isa ka daku nga hanos sa mga damgo nga wala malab-ot, mga ambisyon nga wala matuman, kag mga paglaum nga nalutos.

Ano bala nga tawo, nga nagapangatubang sang pagkadula sang isa ka

pinalangga ukon, sa pagkamatuod, nga nagkilala nga sia man mismo mapatay, ang wala nakabinagbinag kon ano ang matabo pagkatapos sang kamatayon nga nagaseparar sang makit-an sa indi makit-an?

Ginatus ka tuig ang nagligad ang tawo nga si Job—nga sa malawig nga panahon nabugayan sang tanan nga materyal nga mga dulot, agud lang masalapuan sa ulihi ang iya kaugalingon nga nagaantus sing tuman sa tanan nga sarang matabo sa isa ka tawo—nagpungko upod sa iya kaupdanan kag nagmitlang sang wala'y katubtuban nga pamangkot, “Kon ang tawo mapatay, mabuhi pa bala sia?”³ Si Job naghambal sang kon ano ang nabinagbinag sang tagsa ka buhi nga tawo.

Sining mahimayaon nga aga sang Pagkabanhaw luyag ko magpamalondong sa pamangkot ni Job—“Kon ang tawo mapatay, mabuhi pa bala sia?”—kag maghatag sang sabat nga nagahalin indi lang sa madalum nga pagbinagbinag kundi gikan man sa ginpahayag nga pulong sang Dios. Masugod ako sa tig-una nga mga prinsipyo.

Kon may plano sa sini nga kalibutan nga aton ginapuy-an, may ara gid dapat sang Nagplano. Sin-o ang makanaw sa madamo nga mga tanhaga sang kalibutan nga indi magpati nga may plano para sa tanan nga kawahan? Sin-o ang magduda nga may yara sang isa ka Nagplano?

Sa libro sang Genesis matun-an naton nga ang Dakung Nagplano nagtuga sang langit kag sang duta: “Kag ang duta wala sang kahusayan kag wala sing sulud, kag ang kadulman yara sa nawong sang kadadalman.”

“Magmay kapawa,” siling sang Dakung Nagplano, “kag may kapawa.” Nagtuga Sia sang kahawaan. Ginpain Niya ang duta sa mga tubig kag nagsiling, “Magpatubo ang duta sang hilamon, … ang mga kahoy nga nagadala sang bunga sa ila sari, nga may binhi sa ibabaw sang duta.”

Duha ka mga sulo ang Iya gintuga —ang adlaw kag ang bulan. Nahimo ang mga bituon paagi sa Iya plano. Nagmando sia para sa buhi nga mga kasapatan sa tubig kag kapisipisan nga maglupad sa ibabaw sang duta. Kag nangin amo ini. Naghimo sia sang kasapatan sang duta, kahayuan, kag tagsa ka butang nga nagakamang sa duta. Ang plano halos kumpleto na.

Pagkatapos sang tanan, Iya gintuga ang tawo sa Iya kaugalingon nga dagway—babayi kag lalaki—nga maggahum sa tanan nga butang nga nagagihoh sa duta.⁴

Tawo gid lang ang nakabaton sang kaalam—utok, kaisipan, kag kalag. Tawo gid lang, nga may yari sining mga kinaiya, ang may kapasidad para sa pagtuo kag paglaum, para sa inspirasyon kag ambisyon.

Sin-o bala ang makakumbinyo sa pagbais nga ang tawo—ang pinakadungganon nga tinuga sang Dakung Nagplano, nga nagagahum sang tanan nga butang nga nagagihoh sa duta, nga may utok kag pagbuot, may kaisipan kag kalag, may kaalam kag pagkadiosnon—magauntat sa pagkabuhi kon ang espiritu magbiya sa dutan-on nga lawas?

Agud mahangpan ang kahulugan sang kamatayon, kinahanglan naton hangpon ang katuyuan sang kabuhi. Ang nagapiraw nga siga sang pagpati kinahanglan maghatag ligwa sa mas

daku nga kasanag nga nagaabot paagi sa bugna, nga sa amo nga paagi nahibaloan naton nga nagkabuhi kita antes sang aton pagkatawo sa sining dutan-on nga kabuhi. Sa aton estado antes sining kabuhi, wala sing duda nga kalakip kita sa mga anak sang Dios nga nagsinggit sa kalipay bangud sang kahigayunan nga magkari sa sining makahalangkat pero tuman ka importante nga dutan-on nga kabuhi.⁵ Nahibaloan naton nga ang aton katuyuan amo ang mag-angkon sang pisikal nga lawas, malampusan ang mga pagtilaw, kag probahan nga tumanon naton ang mga kasuguan sang Dios. Ang aton Amay nahibalo nga bangud sang kinaiya sang dutan-on nga kabuhi, kita matentar, makasala, kag mangin kulabos. Gani, agud makaangkon kita sang tanan nga kahigayunan agud mangin madinalag-on, nagpadala Sia sang isa ka Manluluwas, nga magantus kag magpakamatay para sa aton. Indi lang Sia magbayad para sa aton mga sala, kundi bilang kabahin sinang Pagbayad-Sala, pagadag-on man Niya ang pisikal nga kamatayon sa diin napaidalom kita bangud sang Pagkapukan ni Adan.

Gani, masobra sa 2,000 katuig ang nagligad, si Cristo, ang aton Manluluwas, natawo sa sining mortal nga kabuhi sa isa ka pasungan sa Betlehem. Ang madugay-na-natunda nga Mesias nag-abot na.

Diutay gid lang ang nasulat parte sa pagkabata ni Jesus. Luyag ko gid ang dinalan gikan sa libro ni Lucas: “Kag si Jesus nagdugang sa kaalam kag sa kataason, kag nahamut-an sang Dios kag sang mga tawo.”⁶ Kag gikan sa libro sang Mga Binuhatan, may malip-ot nga dinalan parte sa

Manluluwas nga puno sang kahulugan: “Naglibut [Sia] nga nagahimo sang kaayuhan.”⁷

Ginbunyagan sia ni Juan sa suba sang Jordan. Gintawag Niya ang Dose ka mga Apostoles. Ginbendisyunan Niya ang nagamasakit. Ginhimo Niya ang piang nga makalakat, ang bulag nga makakita, ang bungol nga makabati. Ginbanhaw pa gani Niya ang mga patay. Nagtudlo Sia, nagpanakshon Sia, kag naghatag Sia sang perpekto nga ehemplong aton sundon.

Kag dayon ang dutan-on nga misyon sang Manluluwas sang kalibutan nagsugod na sa paghilapit sa iya sini katapusan. Isa ka katapusan nga pan-yapon upod sa Iya mga Apostoles ang ginhiwat sa isa ka hulot sa ibabaw. Ang Getsemani kag ang krus sang Kalbaryo nagahulat.

Wala sing ordinaryo nga tawo nga makahangop sang bug-os nga kaimportante sang ginhimo ni Cristo para sa aton sa Getsemani. Sia mismo sang ulihi ang naglaragway sang Iya inagihian nga nagasiling nga ang Iya pag-antus tuman nga naghimo sa Iya, bisan pa ang Dios, ang makagagahum sa tanan, nga magkurog bangud sang kasakit, kag maggwaa ang dugoo sa tagsa ka buho sang Iya panit, kag mag-antus alangay sa lawas kag sa espiritu.”⁸

Pagkatapos sang kasakit sa Getsemani, nga nawad-an na sang kusog, gindakop Sia sang bastos, harasharas nga mga tawo kag gindala sa atubang nanday Annas, Caifas, Pilato, kag Herodes. Gin-akusar Sia kag ginpasipalahan. Ang mapintas nga mga han-os dugang nga nagpaluya sang Iya tuman na nga nagapalanakit nga lawas. Ang dugoo nag-agay sa iya

nawong samtang ang masakit nga korona nga himo sa tunok ginpilit nga ibutang sa iya ulo, nga nagadulut sa Iya mga kilay. Kag dayon sa liwat gindala Sia kay Pilato, nga nagpamati sa mga singgit sang akgi nga katawhan: “Ilansang sa krus, ilansang sa krus.”⁹

Ginbunal Sia gamit ang isa ka putik nga gintakdan sang matalum nga mga metal kag mga tul-an ang madamo nga panit nga mga higot sini. Nga nagabangon sa kapintas sang bunal, sa nagakadasma nga mga ti-kang ginpas-an Niya ang Iya kaugalingon nga krus tubtob nga indi na Sia makasarang magpadayon kag may isa nga nagdala sang palas-anon para sa Iya.

Sang ulihi, sa isa ka bungyod nga ginatawag Kalbaryo, samtang naga-lantaw ang wala'y-mahimo nga mga sumulunod, ang Iya pilason nga lawas ginlansang sa isa ka krus. Nga wala sing kaluoy Sia gin-uligay kag ginpasipalahan kag ginyaguta. Bisan pa, Sia nagsiling, “Amay, patawara sila; kay wala sila nakahibalo sang ilia ginhimo.”¹⁰

Ang tuman kasakit nga mga inoras nagligad samtang nagahilapit ang Iya kamatayon. Gikan sa ginauhaw Niya nga mga bibig nagkawas ang mga tinaga, “Amay, sa imo mga kamot ginatugyan ko ang akon espiritu: kag sang nakasingling sini, nahunus ang iya ginhawa.”¹¹

Samtang ang kalinong kag kasulay sang maluluy-on nga kamatayon naghilway sa Iya gikan sa mga kalisod sang dutan-on nga kabuhi, nagbalik Sia sa presensya sang Iya Amay.

Sa katapusan nga tion, ang Manunudlo sarang kuntani magtali-kod. Pero wala Niya ginhimo ini.

Nagpaidalum Sia sa tanan nga mga butang agud maluwas Niya ang tanan nga mga butang. Ang wala'y-kabuhi Niya nga lawas dali-dali pero mapinalanggaon nga ginbutang sa isa ka hinulaman nga lulubngan.

Wala sang mga tinaga sa bug-os nga balaan nga mga kasulatan nga labaw ang kahulugan sa akon sangsa yadtong ginhambal sang anghel sa nagatangis nga si Maria Magdalena kag sa isa pa gid ka Maria (nga iloy ni Jesus) sang, sa una nga adlaw sang semana, nagkadto sila sa lulubngan agud tatapon ang lawas sang Ginuo. Nagsiling ang anghel:

“Ngaa bala ginapangita ninyo ang buhi sa tunga sang mga patay?

“Wala Sia diri, kundi nabanhaw.”¹²

Ang aton Manluluwas nabuhi liwat. Ang pinakamahimayaon, makapasulhay, kag makahatag-kapat-uran sa tanan nga mga hitabo sa kasaysayan sang katawhan natabo na—ang kadalagan sa kamatayon. Ang kasakit kag kalisod sang Getsemani kag Kalbaryo napanas na. Ang kaluwasan sang katawhan naseguro. Ang Pagkapukan ni Adan nabawi.

Ang wala'y-unod nga lulubngan sadtong una nga aga sang Pagkabanhaw amo ang sabat sa pamangkot ni Job, “Kon ang tawo mapatay, mabuhi pa bala sia?” Sa tanan nga makabati sang akon tingug, nagasiling ako, Kon mapatay ang tawo, mabuhi sia liwat. Nakahibalo kita, kay may ara kita sang kasanag sang ginbahayag nga kamatuoran.

“Sanglit kay bangud sa tawo nagabot ang kamatayon, bangud man sa tawo ang pagkabanhaw.

“Kay subong man nga kay Adan ang tanan nagakalamatay, amo man kay Cristo ang tanan buhion.”¹³

Nakabasa ako—kag nagapati ako—sang mga panaksihon sadtong nakaeksperiensi sang kalisod sang Paglansang kay Cristo sa Krus kag sa kalipay sang Iya Pagkabanhaw. Nakabasa ako—kag nagapati ako—sang mga panaksihon sadtong yara sa Bag-ong Kalibutan [Amerika] nga ginbisitahan sang amo man nga nabanhaw nga Ginuo.

Nagapati ako sa panaksihon sang isa nga, sa sini nga dispensasyon, nakhigbal sa Amay kag sa Anak sa kakahoyan nga karon ginatawag nga sagrado kag naghatag sang iya kabuhi, agud selyohan inang panaksihon sang iya dugo.

Sia nagsiling nga pagkatapos sang madamo nga mga panaksihon nga ginhatag parte sa Iya, amo ini ang panaksihon nga iya mahatag, katapusan sa tanan: Nga ang Manluluwas buhi!

“Kay nakita Sia namon, sa tuo nga kamot sang Dios; kag nabatian ang iya tingog nga nagapamatuod nga Sia ang Bugtong nga Anak sang Amay.”¹⁴

Ang kadulom sang kamatayon sarang gid pirme matabog sang kasanag sang ginpahayag nga kamatuoran. “Ako ang pagkabanhaw kag ang kabuhi, siling sang Manunudlo.”¹⁵ “Ang paghidaet ginabilin ko sa inyo, ang akon paghidaet ginahatag ko sa inyo.”¹⁶

Sa sulod sang madamo nga mga tinuig nakabati ako kag nakabasa sang tuman kadamo nga mga panaksihon, nga ginpaambit sa akon sang mga tawo nga nagapamatuod sang kapat-uran sang Pagkabanhaw kag nakabaton, sa ila tinion sang tuman kadaku nga panginahanglan, sang katawhay kag kasulhay nga gin-promisa sang Manluluwas.

Isaysay ko ang babin sang isa sinang mga sugilanon. Duha ka

semana ang nagligad nakabaton ako sang isa ka makatalandog nga sulat gikan sa isa ka amay sang pito ka kabataan nga nagsulat parte sa iya pamilya kag, labi na gid, sa iya anak nga lalaki nga si Jason, nga nagmasakit sang nagaedad sing 11 anyos. Sa nagsunod nga pila ka tuig, ang masakit ni Jason nagbalik-balik sing makapila ka beses. Ining amay nagsugid parte sa positibo nga panawan kag malipayon nga disposisyon ni Jason, wala'y sapayan sang mga hangkat sa kondisyon sang iya lawas. Nabaton ni Jason ang Aaronic Priesthood sa edad nga 12 kag “pirme gid nga handa sa pagpasanyog sang iya mga responsibilidad sing labing maayo, maayo man ang iya pamatyag ukon indi.” Nabaton niya ang iya Eagle Scout Award sang sia 14 anyos.

Sang nagligad nga tig-ilinit, wala madugayi pagkatapos sang ika-15 nga kaadlawan ni Jason, gindala naman sia sa ospital. Sa isa sang iya mga pagbisita kay Jason, naabtan sia sang iya amay nga nagapiyong ang mga mata. Nga wala makahibalokon bala si Jason nagakatulog ukon nagabugtaw, nagsugod sia sa paghambal sing mahinay sa iya. “Jason,” siling niya, “nahibaloan ko nga madamo na gid ang imo inagyan sa imo malip-ot nga kabuhi kag ang imo kondisyon karon mabudlay. Bisan pa may tuman kadako ka nga away nga ginapaabot, indi ko gid luyag nga magdula ka sang imo pagtuo kay Jesucristo.” Hambal niya naki-bot sia sang si Jason gulpi lang nagmuklat sang iya mga mata kag nagsiling, “Indi gid!” sa isa ka klaro, malig-on nga tingog. Si Jason dayon nagpiyong sang iya mga mata kag wala na naghambal.

Ang iya amay nagsulat: “Sa sining simple nga pahayag, si Jason nagpabyutag sang isa sang pinakamabakod, putli nga panaksihon kay Jesucristo nga akon nabatian.... Sang ang iya pahayag sang ‘Indi gid!’ napagkit sa akon kalag sina nga adlaw, ang akon tagipusuon tuman nga nalipay nga ang akon Amay nga Langitnon nagbugay sa akon nga mangin amay sang tuman ka halangdon kag dungganon nga bata nga lalaki.... [Amo] yadto ang katapusan nga tion nga nabatian ko sia nga nagpahayag sang iya panaksihon kay Cristo.”

Bisan pa nga ang iya pamilya nagaapaabot nga ini isa lang gihapon ka kinaandan nga pagkaospital, si Jason nagtaliwan wala malab-utan duha ka semana pagkatapos. Ang iya isa ka magulang nga lalaki kag isa ka magulang nga babayi nagaalagad sa misyon sadto nga tion. Ang isa pa gid ka utod nga lalaki, nga si Kyle, bag-o gid lang nakabaton sang iya *mission call*. Sa pagkamatuod, ang *call* nag-abot sing mas temprano sangsa ginapaabot, kag sang Agosto 5, isa gid lang ka semana antes sang pagtaliwan ni Jason, ang pamilya nagtipon sa iya hulot sa ospital agud nga ang *mission call* ni Kyle mabuksan didto kag mapaablit sa bug-os nga pamilya.

Sa iya sulat sa akon, ining amay naglakip sang isa ka letrato ni Jason sa iya hiligdaan sa ospital, upod ang iya magulang nga lalaki nga si Kyle nga nagatindog sa tupad sang iya hiligdaan, kag nagauyat sang iya *mission call*. Ining pulong nasulat sa idalom sang letrato: “Gintawag nga mag-alagad sa misyon sing dungan—diri kag sa pihak nga kinabuh.”

Ang utod nga lalaki kag utod nga babayi ni Jason nga nagaalagad na sa misyon nagpadala sing matahum, makapasulhay nga mga sulat agud ipaambit sa lubong ni Jason. Ang iya utod nga babayi nga nagaalagad sa Argentina Buenos Aires West Mission, bilang kabahin sang iya sulat, nagsiling: "Nakahibalo ako nga si Jesucristo buhi, kag bangud Sia buhi, tanan kita, lakin na ang aton palangga nga si Jason, mabuhi man liwat.... Sarang kita magkalipay sa pat-od nga ihibalo nga nahugpong kita sing ulupod bilang isa ka wala'y katapusan nga pamilya.... Kon himuong naton ang tanan naton nga masarangan sa pagtuman kag paghimmo sing mas maayo sa sini nga kabuhii, makita naton [sia liwat]." Sia nagpadayon: "[Isa ka] dinalan sa balaan nga kasulatan nga dugay ko na nanamian karon nakaangkon sang

bag-o nga kahulungan kag importansya sa sini nga tion.... [Gikan sa] Bugna kapitulo 21, bersikulo 4: 'Kag pahiran sang Dios ang tagsa ka luha sa mga mata nila, kag wala na sing kamatayon, ukon kalisud, ukon paghibi ukon kasakit pa, kay ang nahaunang mga butang nagtaliwan."'

Pinalangga ko nga mga kauturan, sa tion sang aton tuman nga kalisud, sarang kita magbaton sang di-matungkad nga katawhayan gikan sa mga pulong sang angel sinang una nga aga sang Pagkabanhaw: "Wala sia diri: kay nabanhaw sia."¹⁷

*Sia nabanhaw! Sia nabanhaw!
Malipayon nga isugid!
Prisohan, Iya nabuksan;
Magkalipay, kalibutan.
Kamatayon nalutos,
Si Cristo madinalag-on!*¹⁸

Bilang isa sang Iya espesyal nga mga saksi sa duta karon, sining mahimayaon nga Domingo sang Pagkabanhaw, ginapahayag ko nga ini matuod, sa Iya sagrado nga ngalan—ang ngalan ni Jesucristo, ang aton Manluluwas —amen.

MGA TANDA

1. Robert Louis Stevenson, "Requiem," sa *An Anthology of Modern Verse*, ed. A. Methuen (1921), 208.
2. James E. Talmage, *Jesus the Christ*, rd ed. (1916), 20.
3. Job 14:14
4. Tan-awa sa Genesis 1:1-27
5. Tan-awa sa Job 38:7
6. Lucas 2:52.
7. Mga Binuhatan 10:38.
8. Doctrine and Covenants 19:18
9. Lucas 23:21.
10. Lucas 23:34.
11. Lucas 23:46.
12. Lucas 24:5-6.
13. 1 Mga Taga-Corinto 15:21-22.
14. Doctrine and Covenants 76:22-23.
15. Juan 11:25.
16. Juan 14:27.
17. Mateo 28:6.
18. "He Is Risen!" *Hymns*, no. 199.

Mga Pinanudlo sa Aton Panahon

Ang mga leksyon sa Melchizedek Priesthood kag Relief Society sa ikaapat nga Domingo pagapainon para sa "Mga Pinanudlo sa Aton Panahon." Ang tagsa ka leksyon sarang kuhaon gikan sa isa ukon madamo pa nga mga pamulong-pulong sa pinakaulihi nga pang-kabilugan nga komperensya. Ang stake kag mga district president mahimo magpili kon diin nga mga pamulong-pulong ang paggamiton, ukon puede sila magtakay sining responsibilidad sa mga bishop kag mga branch president. Ang mga lider dapat magdagmit sang importansya sa mga kauturan sa Melchizedek Priesthood kag sa Relief Society sa pagtuon sang palareho nga mga pamulong-pulong sa pareho nga mga Domingo.

Ginapadasig yadtong mga nagatambong sa mga leksyon sa ikaapat-nga-Domingo sa pagtuon kag sa pagdala sa klase sang pinakaulihi nga isyu sang magasin sang pang-kabilugan nga komperensya.

Mga Panugyan sa Paghanda sang Leksyon gikan sa mga Pamulong-pulong

Magpangamuyo nga ang Balaan nga Espiritu mangin yara sa inyo samtang nagatuon kag nagatudlo kamo sang (mga) leksyon. Mahimo mga matentar kamo sa paghanda sang leksyon nga gamit ang iban pa nga mga

materyales, pero ang pang-komperensya nga mga pamulong-pulong amo ang aprobado nga kurikulum. Ang inyo takay amo ang pagbulig sa iban sa pagtuon kag pagpangabuhi sang ebanghelyo suno sa gintudlo sa pinakaulihi nga pang-kabilugan nga komperensya sang Simbahan.

Repasuhang (mga) pamulong-pulong, nga nagapangita sang mga prinsipyo kag doktrina nga nagsabat sa mga panginahanglan sang mga katapo sang klase. Magpangita man sang mga sugilanon, palasandigan sa balaan nga mga kasulatan, kag mga panaysayon gikan sa (mga) pamulong-pulong nga magabulig sa inyo nga magtudlo sining mga kamatuoran.

Maghimo sang balayan (outline) kon paano itudlo ang mga prinsipyo kag mga doktrina. Ang inyo balayan dapat maglakip sang mga pamangkot nga magabulig sa mga katapo sang klase:

- Pangitaa ang mga prinsipyo kag mga doktrina sa (mga) pamulong-pulong.
- Panumduma ang ila kahulugan.
- Magpaambit sang paghangop, mga ideya, mga inaighan, kag mga panaksihon.
- Idapat ining mga prinsipyo kag mga doktrina sa ila mga kabuhi.

MGA BULAN	MGA MATERIALES PARA SA IKAAPAT-NGA-DOMINGO NGA LEKSYON
Mayo 2010–Oktubre 2010	Mga pamulong-pulong nga ginbalhag sa Mayo 2010 <i>Liahona</i> *
Nobyembre 2010–Abril 2011	Mga pamulong-pulong nga ginbalhag sa Nobyembre 2010 <i>Liahona</i> *

*Ining mga pamulong-pulong sarang maangkon (sa madamo nga mga lengguabe) sa conference.lds.org.

Ni Pangulong Henry B. Eyring

Unang Manuglaygay sa Unang Panguluhan

Buligi Sila sa Ila Pagpauli

Ginabuligan naton sing pinakamaayo ang mga anak sang Dios paagi sa pagtigana sang mga paagi nga mapatubo ang pagtuo kay Jesucristo kag sa Iya ginpanumbalik nga ebanghelyo samtang sila bata pa.

Mga kauturan, ang aton Amay nga Langitnon luyag kag nagakinahanglan sang aton bulig agud dalhon ang Iya espiritu nga mga anak pauli sa Iya liwat. Nagahambal ako karon parte sa mga bataon nga yara na sa Iya matuod nga Simbahan kag gani nakasugod na sa paglakat sa makitid kag masipot nga banas pabalik sa ila langitnon nga puluy-an. Luyag Niya nga maangkon nila sa bataon pa nga edad ang espirituhanon nga kabakod agud magpabilin sa banas. Kag kinahanglan Niya ang aton bulig agud maabatik sila nga mapabalik sa banas kon nagahana sila magtalang.

Lamharon pa ako nga bishop sang una ko nakita sing maathag kon ngaa ang Ginuo luyag nga pabakuron naton ang kabataan kon magagmay pa kag sagupon sila sing maabtik.

Sugiran ko kamo sang istorya sang isa ka bataon nga miyembro nga narepresentar sang madamo sadtong gintinguhaan ko nga buligan sa madamo nga mga tinuig.

Ang isa ka babayi nagapungko sa atubang sang akon lamisa sa opisina ko bilang bishop. Ginasaysay niya sa akon ang iya kabuhi. Nabunyagan sia kag nakumpirmar nga miyembro sang Simbahan sang walo sia ka tuig. Wala sang mga luha sa iya mga mata samtang ginalaragway niya ang masobra 20 katuig nga nagsunod, pero may kasubo sa iya tingug. Siling niya ang banas sang iya pagpaketala nagsugod sa mga pagpili nga mag-upod sa mga tawo nga sa iya panghunahuna makakulunyag. Nagsugod sia sa pagsupak sang kon ano sa panugod ang daw mga di-tuman kaimportante nga mga kasuguan.

Sang primero nagbatyg sia sing diutay nga kasubo kag diutay nga tisok sang konsensya. Pero ang pagpaki-upod sa iya mga abyan naghatac sang bag-o nga balatyagon sang pagbaton, kag gani ang panalagsa niya nga mga pamat-od nga maghinulsol daw amat-amat nga nadulaan sang importansya. Sang ang kaseryoso sang mga kasuguan nga iya ginasupak nagadugang, ang handum para sa isa ka malipayon wala'y katapusan nga puluy-an daw naglus-aw.

Nagapungko sia sa atubang ko sa iya ginatawag nga pagkadesperado. Luyag niya nga sagupon ko sia gikan sa si-od sang sala sa diin nasalapan niya ang iya kaugalingon nga nagaid. Pero ang paagi gid lang nga makagwa sia amo ang magpakita sia sang pagtuo kay Jesucristo, mag-angkon sang isa ka buong nga tagipusuon, maghinulsol sang sala, kag gani matinluan, mabag-o, kag mapabakod paagi sa Pagbayad-Sala sang Ginuo. Nagpahayag ako sang akon panaksihon sa iya nga posible pa ini. Kag matuod gid nga posible, pero mas mabudlay na sangsa nagsakita sia kuntani sang pagtuo temprano pa sa iya kabuhi sa pagpanglakaton pabalik sa Dios kag sang una pa lang sia nagsugod nga magtalang.

Gani ginabuligan naton sing pinakamaayo ang mga anak sang Dios sa paghatag sang mga paagi nga mapatubo ang pagtuo kay Jesucristo kag sa Iya ginpanumbalik nga ebanghelyo kon sila bata pa. Kag dayon kinahanglan naton dabukan liwat inang pagtuo sing maabtik antes ini magdulom kon sila magtalang gikan sa banas.

Gani ikaw kag ako sarang magpabot sang halos dalayon nga kahigayunan nga magbulig sa mga nagapanglakaton nga mga anak sang Dios. Ang Manluluwas naghambal sa aton kon ngaa dalayon kita nga makaangkon sang kahigayunan sa pagbulig sa iban sang Iya ginlaragway ang peligroso nga pagbiyahe pauli para sa tanan nga mga espiritu nga anak sang Dios patabok sa mga alpuop nga ang sala kag si Satanas ang nagatuga:

“Magsulod kamo sa makitid nga gawang; kay masangkad ang gawang, kag malapad ang dalan nga nagapadulong sa kalaglagan, kag madamo sila nga nagasulod sa sini;

“Kay makitid ang gawang, kag masipot ang dalan, nga nagapadulong sa kabuhi, kag malaka sila nga maktulttol sini.”¹

Nga makita na nga daan ang mga panginahanglan sang Iya mga anak, ang mapinalanggaon nga Amay nga Langitnon nagpahamtang sang mga panulin kag mga manugsagop sa ila alagyan. Gipadala Niya ang Iya Anak, nga si Jesucristo, agud ang lulus ngalalagyan mangin posible kag athagon. Gintawag Niya bilang Iya propeta sa sining panahon si Pangulong Thomas S. Monson. Halin sang iya pagkalamharon si Pangulong Monson nagtudlo indi lang kon paano magpabilin sa banas kundi man kon paano magsagop sadtong mga napatalang pakadto sa kalisod.

Ang Amay nga Langitnon nagbutang sa aton sa madamo nga nagkalainlain nga mga sitwasyon agud mapabakod kag, kon kinahanglan,

agud tuytuyan ang mga nagapanglakton pakadto sa kaluwasan. Ang aton pinakaimportante kag pinakagamhanan nga mga buluhaton yara sa pamilya. Importante ang mga ini bangud ang pamilya may oportunidad nga ipahamtang ang mga tiil sang isa ka bata sa pagsugod sang kabuhi sini sing segurado sa banas pauli sa langitnon nga puluy-an. Ang mga ginikanan, mga utod, mga lolo kag mga lola, mga tiya kag mga tiyo mga labing gamhanan nga mga giya kag mga manugsagop bangud sang mga kaangtanan sang pagpalangga nga amo gid ang kinaiya sang isa ka pamilya.

Ang pamilya may bentaha sa una nga walo katuig sang kabuhi sang isa ka bata. Sa sinang protektado nga mga tinuig, bangud sang Pagbayad-Sala ni Jesucristo, si Satanas indi sarang maggamt sang mga alpuop sang kadudulman agud tabunan ang banas pabalik sa langitnon nga puluyan. Sa sinang bilidhon nga mga tinuig ang Ginuo nagbulig sa mga pamilya paagi sa pagtawag sang mga manug-obra sa Primary agud magbulig sa pagpabakod sang kabataan sing espirituhanon. Nagahatag man Sia sang mga Aaronic Priesthood holder agud magtanyag sang sakramento. Sa sinang pangsakramento nga mga pangamuyo, ang kabataan makabati sang promisa nga mahimo sila magbaton sa pila ka adlaw sang Balaan nga Espiritu bilang giya kon matinumanon sila sa mga kasuguan sang Dios. Bilang resulta, mapabakod sila sa pagpakibato sa tentasyon kon mag-abot ini kag dayon sa

isa ka tion sa palaabuton, sa paglakat agud sagupon ang iban.

Madamo nga mga bishop sa Simbahan ang inspirado sa pagtawag sang pinakamabakod nga mga tawo sa ward agud mag-alagad sang tagsa ka kabataan sa Primary. Nahangpan nila nga kon ang kabataan napabakod sa pagtuo kag panaksihon, indi sila gawa kinahanglan nga sagupon bilang mga lamharon. Nahangpan nila nga ang mabakod nga espirituhanon nga pundasyon sarang maghimo sang kinalain sa bug-os nga kabuhi.

Sarang kita tanan makbulig. Ang mga lola, mga lolo, kag tagsa ka miyembro nga may kilala nga isa ka bata sarang magbulig. Wala ini naga-kinahanglan sang isa ka pormal nga pagtawag sa Primary. Kag wala man ini ginalimitahan sang edad. Ang isa nga kasubong nga babayi, sang sia bataon pa, yara sa general board sang Primary nga nagbulig himo sang motto sang PAH (Pilia Ang Husto).

Wala gid sia ginkapoy sa pag-alagad sa kabataan. Nagtudlo sia sa Primary sang iya ward, sa iya kaugalingon nga pangabay tubtob nga halos 90 anyos na ang iya edad. Ang magagmay nga kabataan makabatyag gid sang iya pagpalangga sa ila. Nakita nila ang iya ehemple. Natunan nila gikan sa iya ang simple nga mga prinsipyo sang ebanghelyo ni Jesucristo. Kag labaw sa tanan, bangud sang iya ehemple natun-an nila nga mabatyagan kag makilala ang Balaan nga Espiritu. Kag sang nahiimo nila, nagsugod sila sa pag-angkon

sang pagtuo nga kinahanglan nila sa pagpakigbato sa tentasyon. Mangin gamay gawa ang posibilidad nga kinahanglan sila sagupon kag mangin mas handa sila nga maglakat sa pag-sagop sa iban.

Natun-an ko ang gahum sang simple nga pagtuo sa pangamuyo kag sa Balaan nga Espiritu sang ang amon kabataan magagmay pa. Ang amon magulang nga bata wala pa nabunyan gan. Ang iya mga ginikanan, mga tisser sa Primary, kag mga priesthood nga alagad nagtinguha sa pagbulig sa iya nga mabatyagan kag makilala ang Espiritu kag mahibaloan kon paano magbaton sang Iya bulig.

Isa ka hapon ang akon asawa nadala sa iya sa balay sang isa ka babay nga nagatudlo sa iya sa pagbasa. Ang amon plano amo nga sugaton ko sia sa akon pagpauli gikan sa trabaho.

Ang iya leksyon natapos sing mas temprano sangsa amon ginapaabot. Nagasalig sia nga nakatultol sia mag-pauli. Gani, nagsugod sia sa paglakat. Nagsiling sia pagkatapos nga bug-os ang iya pagsalig kag namanian sa ideya nga mag-isahanon sa pagpanglakaton. Pagkatapos nga nakalakat sia sang mga tunga sa milya (0.8 km), amat-amat na nga nagdulom. Nabatyagan niya nga malayo pa sia kaayo sa amon puluy-an.

Madumduman pa niya nga ang mga suga sang mga salakyan sam-tang nagalabay ang mga ini sa iya nabiuron sang iya mga luha. Nagbatyag sia kasubong sang isa ka bata nga gamay, indi ang bata nga may pagsalig nga nagsugod sa paglakat pauli nga nagaishanon. Nahibal-an niya

nga kinahanglanon niya sang bulig. Dayon may nagsulod sa iya panghuhuna. Nahibal-an niya nga dapat sia magpangamuyo. Kag gani nagbiya sia sa dalan kag nagpadulong sa pila ka mga kahoy nga halos indi na niya makita sa kadulom. Nakakita sia sang isa ka lugar nga makaluhod sia.

Sa pihak sang magagmay nga mga kahoy makabati sia sang mga tingug nga nagapalapit sa iya. Duha ka mga lamharon ang nakabati sa iya nga nagahibi. Samtang nagapalapit sila, nagsiling sila, "Mabuligan ka bala namon?" Nga nagahibi, gin-sugiran niya sila nga nadula sia kag luyag nga magpauli. Namangkot sila kon nakahibalo sia sang numero sang ilo telepono sa balay ukon adres. Wala sia nakahibalo. Namangkot sila kon nakahibalo sia sang iya ngalan. Nakahibalo sia sina. Gindala nila sia sa malapit nga lugar kon diin sila nagapuyo. Nakita nila ang amon apelyido sa isa ka direktoryo sang telefono.

Pagkabaton ko sang tawag sa te-lepono, nagdali-dali ako sa pagsa-gop, mapinasalamaton nga ang Dios nagbutang sang maayo nga mga tawo sa iya alagyan pauli. Kag padayon ako nga mapinasalamaton nga natudloan sia sa pagpangamuyo nga may pagtuo nga ang bulig magaabot kon sia madula. Inang pagtuo nagtuuytoy sa iya sa kaluwasan kag nagdala sa iya sang mas madamo nga mga manugsagop sangsa iya maisip.

Ang Ginuo nagpahamtang sang isa ka sulundan sang pagsagop kag mga manugsagop sa Iya ginharian. Sa iya kaalam ang Ginuo naghata-

inspirasyon sa Iya mga alagad nga maghimo sang pila sang pinakagamhanan nga mga paagi agud mapabakod kita kag magpahamtang sang pinakaali nga mga manugsagop sa aton pag-agì sa pagkalamharon.

Nakahibalo kami sang duha ka gamhanan nga mga programa nga ginhatac sang Ginuo. Ang isa, para sa young women, ginatawag nga Personal Progress [Personal nga Pag-uswag]. Ang isa pa gid, para sa mga Aaronic Priesthood holder, ginatawag nga Duty to God [Tulumanon sa Dios]. Ginapaisog namon ang mga lamharon sa ulihing-tubo nga tamdon ang ila kaugalingon nga potensyal sa pagpasad sing dalayawon nga espirituhanon nga kabakod. Kag na-gaampo kami sa mga nagaunikid sa sinang mga lamharon nga maghimo sang mga butang nga ginapangayo sang Ginuo sa aton agud mabuligan sila. Kag bangud ang palaabuton sang Simbahan nagadepende sa ila, tanan kita nagaunikid.

Ang duha ka mga programa mas ginpanami, pero ang ila katuyuan amo man gihapon. Si Pangulong Monson nagsiling: kinahanglan naton "tun-an ang dapat naton tun-an, himuong ang dapat naton himuong, kag mangin kon ano kita dapat mangin."²

Ang *Personal Progress* nga libro para sa young women nagahimo sang katuyuan nga maathag para sa ila: "Ang programa sang Personal Progress nagagamit sang walo ka mga panindugan sang Young Women agud buligan kamo sa paghangop sing mas bug-os kon sin-o kamo,

ngaa ari kamo diri sa duta, kag kon ano ang dapat ninyo himuong bilang isa ka anak nga babayi sang Dios sa paghanda para sa adlaw sang inyo pagkadto sa templo agud maghimo sang sagrado nga mga kasugtanan.”

Ini nga libro nagasiling nga ang young women “maghimo sang mga pangako, magakompleto sang mga ini, kag magareport sang inyo pag-uswag sa isa ka ginikanan ukon lider.” Nagasaad man ini nga “ang mga sulundan nga inyo ginatumuan samtang ginahimo ninyo ang Personal nga Pag-uswag—subong sang pangamuyo, pagtuon sang balaan nga mga kasulatan, pag-alagad, kag pagsulat sa journal—mangin personal nga adlaw-adlaw nga mga pamatasan. Ining mga pamatasan magapabakod sang inyo panaksihon kag magbulig sa inyo nga makatuon kag magmaayo sa bug-os ninyo nga kabuhi.”³

Ang programa sang Duty to God para sa young men sa Aaronic Priesthood ginapabakod kag mas gintutok. Ini ipahamtang sa isa ka simple nga libro para sa tatlo ka mga palangkuan sang Aaronic Priesthood. Ang young men kag ang ila mga lider magabaton sang kopya sining bag-o nga libro. Gamhanan ini nga instrumento. Magapabakod ini sang mga panaksihon sang young men kag sang ila relasyon sa Dios. Magbulig ini sa ila nga magtuon kag magkaluyag sa pagtuman sang ila mga mga priesthood nga tulumanon. Magapabakod ini sang ila mga relasyon sa ila mga ginikanan, upod sa mga miyembro sang korum, kag sa ila mga lider.

Ining mga programa alangay nga nagabutang sang daku nga responsibilidad sa mga pagtinguha sang mga lamharon mismo. Ginaimbatar sila sa pagtuon kag paghimo sang mga butang nga mangin mahangkaton para sa tanan. Sa akon pagbinagbinag sang akon kaugalingon nga pagkalamharon, indi ako makadumdom nga nahatagan ako sing subong kabudlay nga mga hangkat. Huo, sa pila ka mga okasyon naagda ako nga magsabat sang kasubong nga mga hangkat, pero panalgsa lang. Ining mga programa nagapaabot sang pagkatalunsay [consistency], daku nga pagtinguha, kag sang pagtipon sang mga eksperiensya sa pagtuon kag espiritwal sa madamo nga mga tinuig.

Sa pagpanumdom ko parte sini nakita ko nga ang mga kaundan si ning mga libro pisikal nga representasyon sang pagsalig sang Ginuo sa mga lamharon nga ulihing-tubo kag sa tanan sa aton nga nagapalangga sa ila. Kag nakakita ako sang ebideniya nga inang pagsalig nabutang sa husto.

Sa akon mga pagbisita nakita ko ang mga korum sang Aaronic Priesthood nga nagatrabaho. Nakita ko ang young men nga nagasunod sang mga sulundan sang pagtuon, nagahimo sang mga plano sa pagbuhat sang kon ano ang luyag sang Ginuo sa ila, dayon sa paggwa agud maghimo sang kon ano ang ila ginpangako nga himuong kag magsugid sa iban kon paano sila nabag-o sing espirituhanon. Kag sa akon pagbantay kag pagpamati, nangin maathag

nga ang mga amay, mga iloy, mga lider, mga abyan kag bisan pa mga kaingod sa isa ka pagtilipon ginatandog sang Espiritu kon ila mabatian ang mga lamharon nga nagapanaksihon kon paano sila napabakod. Ang mga lamharon nagalig-on sa ila pagpahayag sang panaksihon, kag amo man yadtong mga nagabulig sa ila nga magtindog.

Ang programa sang Young Women may yara man sang kasubong nga gamhanan nga sulundan sa pagpasanyog sang espirituhanon nga kabakod sa young women kag sa pagtanyag sang oportunidad para sa aton nga magbulig. Ang Personal Progress nagabulig sa young women nga maghanda sa pagbaton sang mga ordinansa sang templo. Ginabuligan sila sang mga ehemplo sang mga iloy, mga lola, kag tagsa ka matarong nga babayi sa ila palibot sa Simbahan. Nakita ko kon paano ang mga ginikanan nagbulig sa isa ka anak nga babayi nga malab-ot ang iya mga tinutuyo kag mga handum paagi sa pagtalupangod kag pagdayaw sang tanan nga maayo nga mga butang nga iya ginahimo.

Pila pa lang ka adlaw ang nagligad nagalantaw ako sang isa ka iloy nga nagatindog upod sa iya bataon nga anak nga babayi samtang dungan sila nga nagabatton sang award sa pagkilala sang Young Womanhood. Kag sa ila pag-sugid sa akon kon ano ang kahulugan sini sa ila, nabatyagan ko ang pagpakaayo kag pagpaisog sang Ginuo para sa aton tanan.

Sa tanan nga bulig nga sarang naton mahatag sa sining mga lamharon, ang pinakadaku amo ang tugotan sila nga mabatyagan ang aton pagsalig nga yara sila sa banas paulsa Dios kag nga mangin madinalag-on sila. Kag mahimo naton ina sing labing maayo paagi sa pag-upod sa ila. Bangud ang alagyan taklaron kag kon kaisa batuhon, may mga tion nga magabatyag sila sang katalaw kag bisaan pa gani masandad. Sarang sila kon kaisa magsalangisag sang ila padulongan kag magtalang sa paglagas sang mga tinutuyo nga diutay ang importansa sa katubtoban. Ining inspirado nga mga programa nagabuhin sang posibilidad nga matabo ina bangud ang mga ini magtuytuy sa lamharon nga maagda kag mabaton ang pag-upod sang Balaan nga Espiritu.

Ang pinakamaayo nga laygay nga aton mahatag sa mga lamharon amo nga sarang lang sila makabalik sa Amay nga Langitnon samtang ginabuayan sila kag ginatudloan sang Espiritu sang Dios. Gani kon kita malam, kita magapaisog, magadayaw, kag maggawi sang tanan nga nagaagda sang pag-upod sang Balaan nga Espiritu. Kon ipaambit nila sa aton ang ila ginahimo kag ginabatyag, kinahanglan nga kita mismo mangin takos para sa Espiritu. Dayon mabatyagan nila sa aton pagdayaw kag sa

aton mga pagyuhum ang pagpaka-maayo sang Dios. Kag kon magbatyag kita sang panginahanglan nga maghatag sang laygay nga nagasaway, mabatyagan nila ang aton pagpalangga kag ang pagpalangga sang Dios upod sini, mga priesthood nga tulumanon kag pagsikway, nga sarang magtugot kay Satanas nga butongan sila palayo.

Ang ehemplong tuman gid nila ginakinahanglan gikan sa aton amo ang paghimo sang kon ano ang dapat nila himuong. Kinahanglan naton magpangamuyo para sa mga dulot sang Espiritu. Kinahanglan naton magpamalandong sa balaan nga mga kasulatan kag sa mga pulong sang buhi nga mga propeta. Kinahanglan naton maghimo sang mga plano nga indi lang mga handum kundi mga kasugtanan. Kag dayon kinahanglan naton tumanon ang aton mga promisa sa Ginuo. Kag kinahanglan naton nga itib-ong ang iban paagi sa pagpaambit sa ila sang mga bugay sang Pagbayad-Sala ni Jesucristo nga nag-abot sa aton mga kabuhi.

Kag kinahanglan naton igawi sa aton kaugalingon nga mga kabuhi ang talunsay kag dalayon nga katutom nga ginapaabot sang Ginuo gikan sa ila. Sa paghimo naton sini, mabuligan naton sila nga mabatyagan gikan sa Espiritu ang pasalig nga kon magpadayon sila, mabatian nila ang mga pulong gikan sa isa

ka mapinalanggaon nga Manluluwas kag Amay nga Langitnon: "Maayo gid, ulipon nga maayo kag matutom: sa diutay nangin matutom ka, padumahon ko ikaw sa madamo: sulod ka sa kalipay sang imo agalon."⁴ Kag kita nga nagabulig sa ila sa alagyan makabati sinang mga pulong nga may kalipay.

Nagapamatuod ako nga ang Ginuo nagapalangga sa inyo kag sa tagsa ka anak sang Dios. Ini amo ang Iya ginharian, ginpanumbalik upod ang mga yabi sang priesthood paagi sa Propetang si Joseph Smith. Si Thomas S. Monson amo ang propeta sang Ginuo karon. Ginapromisa ko sa tagsa sa inyo, sa inyo pagsunod sang inspirado nga direksyon sa sini, ang matuod nga Simbahan ni Jesucristo, nga ang aton mga lamharon kag kita nga nagabulig kag nagapalangga sa ila sarang makaabot sing luwas sa aton puluy-an upod sa Amay nga Langitnon kag sa Manluluwas agud magpangabuhi sa mga pamilya kag sa kalipay nga wala sing katubtuban. Sa ngalan ni Jesucristo, amen.

MGA TANDA

1. 3 Nefi 14:13–14.
2. Thomas S. Monson, "To Learn, to Do, to Be," *Liabona*, Nob. 2008, 67.
3. *Young Women Personal Progress* (booklet, 2009), 6.
4. Mateo 25:21.